

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

AHMET KILIÇ - TÜRKİYE

(Başvuru no. 38473/02)

KARAR

STRAZBURG

25 Temmuz 2006

Bu karar AİHS'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen şartlarda kesinlik kazanacaktır. Ancak, üzerinde şekle ilişkin değişiklik yapılabilir.

Dava, Ahmet Kılıç (“başvuran”) isimli Türk vatandaşının, 12 Eylül 2002 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Hürriyetlerin Korunması Sözleşmesi’nin (“Sözleşme”) 34. maddesine dayanarak Türkiye Cumhuriyeti aleyhine AİHM’ye yaptığı başvurudan (no. 38473/02) kaynaklanmaktadır.

OLAYLAR

I.DAVA OLAYLARI

Başvuran 1963 doğumludur ve Amasya’da ikamet etmektedir. 9 Haziran 1993 tarihinde, Amasya – Taşova’ya bağlı Belevi Belediyesi’nde bekçi olarak çalışmaya başlamıştır. Türk hukukuna göre, statüsü, devlet memuru idi. 8 Haziran 1995 tarihinde, son iki yıla ait üç adli sicil kaydına dayanarak, Belediye, başvuranın iş sözleşmesini feshetmiştir. 12 Haziran 1995’te başvuran, Samsun İdare Mahkemesi’nde Belediye aleyhine dava açmıştır. Ayrıca, işsiz kaldığı dönem için, faizle birlikte, 7.630.000 TL¹ olan aylık maaşının ödenmesini talep etmiştir. 27 Kasım 1996 tarihinde, idare mahkemesi, başvuranın talebini reddetmiştir. Başvuran temyize gitmiş ve yürütmenin durdurulmasını talep etmiştir. 27 Ağustos 1997 tarihli bir ara kararla, Danıştay, idare mahkemesinin 27 Kasım 1996 tarihli kararının ve Belediye’nin başvuranı işten çıkarma kararının yürütülmesini durdurmuştur. Başvuran, Belediye’deki işine tekrar başlamıştır. 3 Şubat 2000 tarihinde, Danıştay, Belediye’nin, yeni bir belediye başkanı seçildikten sonra birkaç çalışanı işten çıkardığını tespit etmiştir. Belediye’nin, işten çıkarmaya ilişkin olarak yeterli sebep göstermeyen, benzer ve basmakalıp adli sicil kayıtlarını dayanak olarak aldığı belirlenmiştir. Buna göre, Danıştay, Samsun İdare Mahkemesi’nin kararını bozmuştur. 31 Mayıs 2000 tarihinde, Samsun İdare Mahkemesi, Danıştay kararına paralel olarak Belediye’nin kararını iptal etmiştir. Mahkeme, ayrıca, başvuranın işinin kendisine iadesine ve görev süresi için aylık maaşının ve ilgili maddi haklarının kendisine ödenmesine hükmetmiştir. 13 Aralık 2001 tarihinde, Danıştay, Belediye tarafından yapılan temyiz başvurusunu reddetmiştir. Bu karar, başvurana 3 Nisan 2002 tarihinde tebliğ edilmiştir. Bugüne kadar Belediye, başvurana herhangi bir ödeme yapmamıştır.

HUKUK

I.HÜKÜMET’İN ÖN İTİRAZI

Hükümet, başvurunun, AİHS’nin 35 § 1. maddesi uyarınca iç hukuk yolları tüketilmediğinden dolayı reddedilmesi gerektiğini belirtmiştir. Başvuranın, İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 28 § 3. maddesi uyarınca tazminat talep etme yoluna gidebileceğini ileri sürmüştür.

Hükümet, davacıların, yetkililerin mahkeme kararlarını yerine getirmediği gerekçesiyle İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 28. maddesine atıfta bulunduğu, yerel idare mahkemelerin birkaç kararını sunmuştur.

Başvuran, Hükümet tarafından ortaya konulan hukuk yolunun, idari yetkililerin bir ödeme hükmüne riayet etmediği durumlarda etkili olmadığını öne sürmüştür.

---

¹ Haziran 1995’te yaklaşık olarak 176 ABD Doları.

AİHM, Hükümet'in sunduğu kararlardan yalnızca birisinin bu karara benzer olduğunu zira diğer şikâyetlerin yanı sıra, yetkililerin, davacıya tazminat ödenmesine karar verildiği bir kararı uygulamamaları ile ilgili olduğunu gözlemler. Ancak, bu kararda, idare mahkemesi, davacının talebini *ratione materiae* inceleme yetkisi olmadığına ve başvuranın bir hukuk mahkemesine dava açmasına karar vermiştir. AİHM, sözkonusu kararda idare mahkemesi tarafından ortaya konulmuş olan hukuk yolunun, *Tunç – Türkiye* kararında (no. 54040/00, §§ 19-20, 24 Mayıs 2005) etkili olmadığına tespit edildiğini not eder.

Yukarıda anlatılanlar ışığında, AİHM, Hükümet'in ön itirazını reddeder ve başvurunun AİHS'nin 35 § 3. maddesi kapsamında temelsiz olmadığını not eder. Ayrıca, herhangi başka bir gerekçeden ötürü kabuledilmez olmadığını da not eder. Dolayısıyla kabuledilebilir ilan edilmesi gereklidir.

II. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, AİHS'nin 6 § 1. maddesinin iki ihlalinin olduğunu ileri sürmüştür. Sözkonusu maddeye göre:

“Herkes, gerek medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar, gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, ... bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ... olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir.”

Başvuran öncelikle, Belediye'nin, mahkemenin kendisi lehine verdiği karara uygun hareket etmemesinden şikayetçi olmuştur. Ayrıca, idari yargılamanın süresinin AİHS'nin 6 § 1. maddesinde yer alan makul süre şartını karşılamadığını ileri sürerek şikâyetçi olmuştur.

A.6 § 1. maddenin uygulanabilirliği

AİHM, Belevi Belediyesi'nde bekçi olarak çalışan ve devlet memuru olan başvuranın, 6 § 1. maddeyi dayanak olarak alabileceğinin tartışma konusu olmadığını not eder. AİHM, sahip olduğu statüye karşın, başvuranın, Devlet'in veya kamu mercilerinin genel çıkarlarını korumak için düzenlenmiş kamu hukuku ve görevleri ile verilmiş olan yetkileri hayata geçirmekle ilgili doğrudan veya dolaylı bir iştirak ortaya koyan bir konumunun bulunmadığını not ederek, 6 § 1. maddenin dayanak olarak alınmamasına ilişkin herhangi bir gerekçe tespit etmemiştir (*Pellegrin – Fransa* [BD], no. 28541/95, AİHM 1999, § 66).

Dolayısıyla, bu davada 6 § 1. madde uygulanabilir niteliğe sahiptir.

B.6. maddeye riayet

1. Mahkeme kararlarının uygulanmaması

Başvuran, Belediye'nin, idare mahkemesinin kendisi lehine verdiği karara riayet etmediğini ileri sürerek şikayetçi olmuştur.

Hükümet, bu şikâyetin esasına ilişkin herhangi bir görüş bildirmemiştir.

AİHM, bir Sözleşmecî Devlet'in iç hukuk sistemi nihai ve bağlayıcı bir yargı kararının, bir tarafın aleyhine olacak şekilde hükümsüz ve geçersiz olmasına müsaade ettiği

takdirde, AİHS'nin 6 § 1. maddesi ile teminat altına alınmış olan mahkemeye erişim hakkının, aldatici olacağını yineler. Dolayısıyla, herhangi bir mahkeme tarafından verilmiş bir kararın yürütülmesi, 6. maddenin maksatları açısından “yargılamanın” tamamlayıcı bir parçası olarak görülmelidir (bkz. diğerlerinin yanı sıra, *Hornsby – Yunanistan*, 19 Mart 1997 kararı, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-II, ss. 510-11 § 40 *et seq.*).

Bu davada, AİHM, 31 Mayıs 2000 tarihinde, Samsun İdare Mahkemesi, idareye, görev süresi için başvurana aylık maaşını ve diğer maddi haklarının ödenmesi talimatı verdiği gözlemler. Temyiz işlemlerinin ardından, karar, 13 Aralık 2001'de kesinleşmiştir. Karar uygulanmamıştır. AİHM, bunun AİHS'nin 6 § 1. maddesi kapsamında Devlet'in sorumluluğunu bağladığı kanısındadır (*Scollo – İtalya*, 28 Eylül 1995 kararı, Seri A no. 315-C, § 44; yukarıda anılan *Tunç*, § 26).

Başvuran için sözkonusu olan riskleri göz önüne alarak, AİHM, bu davada nihai yargı kararlarına riayet etmeye ilişkin olarak bu denli uzun süre gerekli tedbirleri almamakla, Türk yetkililerin 6 § 1. maddenin hükümlerini, en önemli maksatlarından yoksun bıraktığı kanısına varmıştır.

Dolayısıyla, AİHS'nin 6 § 1. maddesi ihlal edilmiştir.

2. İdari yargılamanın uzunluğu

Başvuran, idari yargılamanın, AİHS'nin 6 § 1. maddenin gerektirdiği gibi makul bir sürede sonuçlandırılmadığını ileri sürerek şikâyetçi olmuştur. Belediye'deki görevine geri dönmüş olmasına rağmen, yargılamanın sonuna kadar belirsizliğin yarattığı sıkıntı içinde yaşadığını belirtmiştir.

Hükümet, yargılamanın altı kademedede yedi yıldan daha az sürdüğünü belirtmiştir. Yargılamanın uzunluğuna rağmen, yargılamanın etkinliğinin tehlikeye atılmadığını zira başvuranın Danıştay'ın 27 Ağustos 1997 tarihli kararının ardından işine geri döndüğünü öne sürmüştür.

AİHM, yargılamanın uzunluğunun, dava şartları ışığında ve özellikle davanın karmaşıklığı ve başvuran ile ilgili makamların tutumu olmak üzere, AİHM içtihadında ortaya konulmuş olan ölçütler dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiğini tekrarlar. Davada başvuranın karşı karşıya olduğu riskler de dikkate alınmalıdır (bkz. diğerlerinin yanı sıra *Richard – Fransa*, 22 Nisan 1998 kararı, *Reports* 1998-II, § 57).

Bu davada, AİHM, ele alınacak sürenin, başvuranın Samsun İdare Mahkemesi'nde dava açtığı 12 Haziran 1995 tarihinde başladığını not eder. Bu süre, Danıştay'ın, Belediye'nin temyiz talebini reddettiği kararının başvurana tebliğ edildiği 3 Nisan 2002 tarihinde sona ermiştir. Yargılama, birisinin davayla iki defa ilgilendiği, üç yargı kademesinde altı yıl dokuz aydan fazla sürmüştür.

AİHM, davanın karmaşık olmadığını, zira başvuranın Belevi Belediyesi'ndeki işinden çıkarılması ile ilgili olduğunu gözlemler. Ayrıca, başvurana atfedilebilecek hiçbir gecikme bulunmadığını gözlemler. Ancak, işi ile ilgili olması ve Belediye'nin hala kendisine ödenmesine karar verilmiş olan meblağı ödememiş olmasından dolayı, yargılama, başvuran için hayati öneme sahip idi.

Yetkililerin tutumuna gelince, AİHM, yerel mahkemelerin, altı yıl altı ay boyunca - biri geçici tedbir olan – beş karar aldığını not eder. Ancak, davanın Danıştay’da görülmesi esnasında - üç yıl iki ay gibi – uzun bir sürenin geçmiş olduğunu göz ardı edemez.

Buna göre, AİHM, yargılamanın “makul süre” içinde sonuçlandırılmadığını tespit etmiştir. Sonuç itibarıyla, AİHS’nin 6 § 1. maddesi ihlal edilmiştir.

III.AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS’nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A.Tazminat

Başvuran, Samsun İdare Mahkemesi’nin kararları ışığında, görev yapmadığı süre için aylık maaş ve ilgili maddi haklarının kaybına ilişkin olarak 9.400 Euro maddi tazminat talep etmiştir. Ayrıca, 3.000 Euro manevi tazminat talep etmiştir.

Hükümet, 1995 ve 1997 yılları arasında Belediye’de çalışan bir bekçinin ortalama maaşına ilişkin hayali hesaplamalara dayalı olduğunu ileri sürerek bu meblağlara karşı çıkmıştır. AİHM’nin bu davada bir ihlal tespit etmesi halinde, bunun başlı başına başvuranın maruz kaldığı iddia edilen her türlü manevi zarar için yeterli tazmin teşkil edeceğini ifade etmiştir.

AİHM, kararla ödenmesine hükmedilmiş, ancak ödenmemiş olan meblağın Hükümet tarafından ödenmesinin başvuranın maddi tazminat talebini karşılayacağı kanısındadır. Manevi tazminata ilişkin olarak, AİHM, başvuranın zararının, yalnızca bir ihlal tespitiyle yeterince telafi edilemeyeceği kanısındadır. Dava şartlarını ve içtihadını dikkate alarak, AİHM başvurana bu başlık altında 1.500 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B.Mahkeme masrafları

Başvuran, yerel makamlarla ve AİHM’de yapılan masraflar için 2.000 Euro talep etmiştir.

Hükümet, başvuranın talebinin tamamen temelden yoksun olduğunu ileri sürmüştür.

Elindeki belgeler temelinde ve eşitlik temelinde yaptığı değerlendirme sonucunda, AİHM başvurana 1.000 Euro mahkeme masrafı ödenmesine karar vermiştir.

c.Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası’nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

- 1.Başvurunun kalan kısmın kabulüne;
- 2.Kararın uygulanmaması bağlamında, AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine;
- 3.Yargılamanın uzunluğu bağlamında AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine;
- 4.(a)Sorumlu Devlet'in başvurana kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, kendisine iç hukuk kararı uyarınca ödenecek olan meblağın ve aşağıdaki meblağların, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden Türk Lirası'na çevrilerek ödenmesine:
  - (i)1.500 Euro (bin beş yüz Euro) manevi tazminat;
  - (ii)1.000 Euro (bin Euro) mahkeme masrafı;
  - (iv)ve uygulanabilecek her türlü vergi;
- (b)yukarıda anılan üç aylık sürenin aşılmasından ödeme gününe kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;
5. Başvuranın adil tazmin talebinin kalan kısmının reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce hazırlanmış, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2. ve 3. maddeleri uyarınca 25 Temmuz 2006 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

S. DOLLE
Yazı İşleri Müdürü

J.-P COSTA
Başkan